

Sygn. akt I C 538/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Przemysław Jagosz

Protokolant prac. sąd. Natalia Indyka

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2017 r., w Olsztynie, na rozprawie,

sprawy z powództwa **I. P.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – (...) w O.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

I. odmawia odrzucenia pozwu;

II. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy obejmujący nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydany przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie (...)w dniu 15 maja 2008 r. wraz z klauzulą wykonalności nadaną mu w dniu 4 czerwca 2008 r. – w całości;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 22 249 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 538/17

UZASADNIENIE

I. P. wniosła o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydanego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie (...)wraz z klauzulą wykonalności nadaną mu w dniu 4 czerwca 2008 r., a nadto o zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazano, że na podstawie wskazanego tytułu pozwany prowadzi egzekucję z nieruchomości, która obecnie stanowi własność powódki. Zobowiązanie podatkowe objęte wskazanym tytułem uległo natomiast przedawnieniu i wygasło, a w związku z tym wykreślono zabezpieczającą je hipotekę.

Pozwany Skarb Państwa – (...) w O. wniósł o odrzucenie powództwa z uwagi na brak drogi sądowej, ewentualnie o jego oddalenie z uwagi na brak legitymacji powódki do wytoczenia powództwa

Sąd ustalił, co następuje:

Prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 15.05.2008 r., wydanym przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie (...), zasądzono od J. M. na rzecz Skarbu Państwa – (...)w O. kwotę 237 554, 69 zł wraz z odsetkami podatkowymi:

- od kwoty 8 926, 69 zł od dnia 26 czerwca 2004 r. - do dnia zapłaty,

- od kwoty 37 720, 00 zł od dnia 27 lipca 2004 r. – do dnia zapłaty,

- od kwoty 74 528, 00 zł od dnia 26 sierpnia 2004 r. – do dnia zapłaty,
  - od kwoty 56 931,00 zł od dnia 28 września 2004 r. – do dnia zapłaty,
  - od kwoty 59 449,00 zł od dnia 26 października 2004 r. – do dnia zapłaty,
- a nadto kwotę 7 200,00 zł tytułem kosztów procesu.

Podstawę wydania nakazu zapłaty stanowił dokument urzędowy, jakim był odpis z księgi wieczystej Sądu Rejonowego w (...) nr (...) (obecnie (...)), w której ujawniono hipotekę przymusową w kwocie 237 554,69 zł na rzecz Skarbu Państwa tytułem zaległości w podatku od towarów i usług wraz z odsetkami podatkowymi na zabudowanej nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste z prawem własności wybudowanego na niej budynku.

Zaległości podatkowe wynikały z pięciu tytułów wykonawczych wystawionych przez organy podatkowe o nr: SM (...), SM (...), SM (...), SM (...), SM (...) i dotyczyły dłużnika podatkowego – H. P..

Przedmiotową hipotekę wpisano do księgi wieczystej nieruchomości w dniu 23.09.2005 r.

Po dacie jej wpisania prawo użytkowania wieczystego i związane z nim prawo własności budynku nabył J. M., któremu prawa te przysługiwały w dacie wydania nakazu zapłaty.

Tytuł wykonawczy obejmujący ten nakaz z klauzulą wykonalności wysłano w dniu 16.06.2008 r.

Na jego podstawie Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w (...) – J. S. w sprawie o sygnaturze KM (...) prowadzi na rzecz pozwanego egzekucję z prawa użytkowania wieczystego i własności budynku, stanowiącego odrębną nieruchomość, a objętych wskazaną księgą wieczystą.

Ostrzeżenie o wszczęciu egzekucji z nieruchomości zostało wpisane do księgi wieczystej w dniu 9.09.2008 r. (k. 11).

Po wszczęciu egzekucji – na podstawie umowy sprzedaży z dnia 30.09.2008 r. - powódka nabyła prawo użytkowania wieczystego wskazanej nieruchomości wraz ze związanym z nim prawem własności budynku (k. 10).

Pismem z dnia 21.09.2010 r. komornik poinformował powódkę o możliwości uczestniczenia w postępowaniu egzekucyjnym i wezwał ją do złożenia oświadczenia w tym względzie w terminie 14 dni (k. 29).

Własność nieruchomości przysługiwała i przysługuje Gminie B. (k. 9)

Na podstawie zaświadczenia (...) w O. z dnia 14.02.2011 r., wysokość hipotek obniżono do kwoty 228 628 zł, tj. o kwotę 8 926,69 zł, która odpowiada wysokością zobowiązaniu ujętemu w tytule SM (...) (k. 13).

Postanowieniem z dnia 12.02.2014 r. (...) w O. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone wobec majątku H. P. w zakresie wynikającym m.in. z czterech z wymienionych wyżej tytułów wykonawczych o nr: SM (...), SM (...), SM (...), SM (...). W uzasadnieniu wskazano m.in. że wskutek przedawnienia wierzytelności podatkowych i braku majątku nie ma możliwości zastosowania nowych środków egzekucyjnych.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w (...), wydanym w dniu 4.07.2017 r. w sprawie (...), uzgodniono treść księgi wieczystej (...) w ten sposób, że z działu IV wykreślono wpis opisanej wyżej hipoteki przymusowej wpisanej na rzecz Skarbu Państwa – (...) w O. uznając, że zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką wygasły, co skutkowało również wygaśnięciem hipoteki.

(bezsporne, por. dokumenty w aktach (...) Sądu Okręgowego w Olsztynie, kopia wyroku k. 16, postanowienie k. 15, informacje z księgi wieczystej nieruchomości)

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek pozwanego o odrzucenie pozwu. Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 1 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) sąd odrzuci pozew, jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna. W sprawie niniejszej powódka żądała pozbawienia wykonalności sądowego tytułu wykonawczego, jakim jest wydany przez sąd nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wraz z nadaną mu przez sąd klauzulą wykonalności. W takiej sprawie droga sądowa jest zatem dopuszczalna, co wynika chociażby z treści art. 840 k.p.c., przewidującego możliwość wytaczania tego rodzaju powództw (por. także przywołany w odpowiedzi na pozew wyrok Sądu Najwyższego w sprawie I CK 6/03).

Z tego względu odmówiono odrzucenia pozwu - postanowieniem zawartym w pkt I sentencji wyroku.

Przechodząc do merytorycznej oceny żądania pozwu należy wskazać, że stosownie do treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

Nie było między stronami sporu, że objęty pozwem tytuł wykonawczy dotyczył zobowiązań podatkowych H. P., zabezpieczonych hipoteką przymusową zwykłą na prawie wieczystego użytkowania i własności budynku, stanowiącego odrębną nieruchomości, ujawnionych w księdze wieczystej (...).

Wskazane prawo użytkowania wieczystego i własności budynku, do których skierowano egzekucję, powódka nabyła po wszczęciu egzekucji i w związku z tym, na podstawie art. 930 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.), uczestniczy w postępowaniu egzekucyjnym w charakterze dłużnika. Czynności w tym postępowaniu może podejmować w każdym czasie po nabyciu nieruchomości. Powódka wprawdzie nie odpowiedziała w terminie wskazanym przez komornika na pismo, informujące ją o możliwości wynikającej z art. 930 § 1 k.p.c., niemniej nie pozbawiło jej to prawa do uczestniczenia w postępowaniu egzekucyjnym. W konsekwencji, jako uczestnik postępowania egzekucyjnego, ma również prawo do żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, na podstawie którego toczy się egzekucja, w ramach powództwa przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. w tym zakresie wyrok SN z 16.10.1998 r., III CKN 647/97). Z tego względu należało uznać, że powódka miała legitymację do wytoczenia niniejszej sprawy.

Podstawą żądania powódki było twierdzenie o przedawnieniu zobowiązań objętych kwestionowanym tytułem wykonawczym i zabezpieczonych hipoteką oraz o wykreśleniu hipoteki, co miało nastąpić po powstaniu tytułu. Poza sporem było przy tym, że hipoteka rzeczywiście została wykreślona z księgi wieczystej nieruchomości na podstawie prawomocnego wyroku sądu wieczystoksięgowego, który uznał, że zobowiązania objęte tytułem wykonawczym uległy przedawnieniu, a w związku z tym wygasły, co miało również skutek w postaci wygaśnięcia hipoteki.

Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. prawomocny wyrok uzgadniający treść księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym ma charakter wiążący również w niniejszej sprawie. Należało zatem rozważyć, czy wykreślenie hipoteki pozbawiło pozwanego możliwości kontynuowania egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, który uzyskał na podstawie tejże właśnie hipoteki.

Jak wskazano wcześniej hipotekę ustanowiono w celu zabezpieczenia spłaty zaległości podatkowych H. P.. Po ustanowieniu hipoteki H. P. zbył prawa do nieruchomości na rzecz J. M.. Zgodnie z art. 75 u.k.w.h., zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Oznacza to, że aby móc skierować egzekucję do nieruchomości, na której ustanowiono hipotekę, powód musiał wystąpić o uzyskanie tytułu egzekucyjnego przeciwko osobie, która te nieruchomości nabyła od H. P., czyli przeciwko J. M.. W tym celu powód wystąpił do sądu i uzyskał nakaz zapłaty z dnia 15.05.2008 r. Oczywistym jest również, że gdyby wierzytelności podatkowe nie były zabezpieczone hipoteką, ich dochodzenie na drodze sądowej, jako dotyczące zobowiązań o charakterze publicznoprawnym, a nie cywilnoprawnym, nie byłoby dopuszczalne (art. 1 k.p.c.). Dodać również trzeba, że objęcie wierzytelności podatkowych nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu cywilnym nie pozbawiło ich charakteru zobowiązań publicznoprawnych.

Wydanie nakazu przeciwko J. M. wynikało zatem wyłącznie z tej przyczyny, że jako podmiot praw do nieruchomości, na której ustanowiono hipotekę zabezpieczającą wierzytelności powoda, stał się podmiotem zobowiązanym do zaspokojenia powoda z tych praw. Jego odpowiedzialność ograniczała się przy tym wyłącznie do odpowiedzialności z praw do nieruchomości i wyłącznie w zakresie objętym hipoteką. W tym sensie istnienie hipoteki warunkowało dopuszczalność egzekucji zabezpieczonych nią wierzytelności z nieruchomości, na której była ustanowiona.

W konsekwencji, wykreślenie hipoteki, której istnienie było jedyną podstawą do wydania tytułu egzekucyjnego dotyczącego zobowiązań publicznoprawnych – w celu umożliwienia egzekucji z przedmiotu hipoteki, jest zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie to nie może być dalej egzekwowane z przedmiotu hipoteki. To zaś, zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. uzasadniało pozbawienie wykonalności wskazanego tytułu w całości i dlatego orzeczono jak w pkt II sentencji wyroku.

Na marginesie zaznaczyć trzeba, że ponieważ żądanie pozwu nie dotyczyło tytułu pochodzącego od organu administracyjnego, lecz od sądu, w sprawie nie było podstaw do zastosowania art. 840 § 2 k.p.c., który ustalenie kwestii wygaśnięcia lub niemożności egzekwowania zobowiązania pozostawia organowi, od którego pochodzi tytuł. Z tego względu Sąd był uprawniony do zbadania możliwości dalszego egzekwowania obowiązku stwierdzonego tytułem pochodzącym od sądu.

Pozwany uległ żądaniu pozwu w całości, wobec czego, zgodnie z art. 98 k.p.c., zasądzono od niego na rzecz powódki zwrot kosztów procesu, które obejmowały łącznie 22 249 zł:

- opłatę od pozwu (11 432 zł),
- opłatę od pełnomocnictwa (17 zł) oraz
- wynagrodzenie pełnomocnika powódki (10 800 zł), ustalone na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, przy zastosowaniu stawki minimalnej z uwagi na nieznaczny stopień skomplikowania faktycznego sprawy i niezbędny nakład pracy koniecznej do jej wyjaśnienia.